

U S T A W A

z dnia ..... 2022 r.

**o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy – Przepisy
wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce**

Art. 1. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619, 1630 i 2141) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 206:
  - a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Przeniesienie doktoranta ze szkoły doktorskiej, w której zaprzestano kształcenia w danej dyscyplinie, do innej szkoły doktorskiej odbywa się za jego zgodą.”,
  - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku:

    - 1) braku możliwości podjęcia przez doktoranta kształcenia w innej szkole doktorskiej w danej dyscyplinie albo
    - 2) niezyskania zgody, o której mowa w ust. 1a – podmiot prowadzący szkołę doktorską, w której zaprzestano kształcenia, pokrywa temu doktorantowi koszty postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym.”;
- 2) w art. 221 po ust. 12 dodaje się ust. 12a i 12b w brzmieniu:

„12a. W przypadku utraty przez podmiot habilitujący uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w danej dyscyplinie:

  - 1) przed powołaniem komisji habilitacyjnej – postępowanie w sprawie nadania tego stopnia jest prowadzone przez podmiot wyznaczony przez RDN;
  - 2) po powołaniu komisji habilitacyjnej – postępowanie w sprawie nadania tego stopnia jest kontynuowane przez tę komisję.

12b. W przypadku, o którym mowa w ust. 12a pkt 2, komisja habilitacyjna przekazuje uchwałę, o której mowa w ust. 10, wraz z uzasadnieniem i dokumentacją postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego podmiotowi wyznaczonemu przez RDN. Do podmiotu wyznaczonego przez RDN przepis ust. 12 stosuje się.”;
- 3) w art. 431:
  - a) w ust. 1 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) naruszenia obowiązków, o których mowa w art. 82, art. 119 ust. 3 i 4, art. 188, art. 206 ust. 1 i 2, art. 222, art. 358 oraz art. 429,”

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) naruszenia obowiązków, o których mowa w art. 188, art. 206 ust. 1 i 2, art. 222 oraz art. 358;”.

Art. 2. W ustawie z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 179 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Postępowania habilitacyjne i postępowania o nadanie tytułu profesora, o których mowa w ust. 1 i 2, niezakończone do dnia 31 grudnia 2022 r. oraz przewody doktorskie niezakończone do dnia 31 grudnia 2023 r., odpowiednio umarza się albo zamyka się.”;

2) po art. 179 dodaje się art. 179a w brzmieniu:

„Art. 179a. 1. W przypadku uzyskania w wyniku pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej, o której mowa w art. 265 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, przez podmiot posiadający uprawnienie do nadawania stopnia doktora w danej dyscyplinie kategorii naukowej B w tej dyscyplinie:

1) postępowania w sprawie nadania stopnia doktora wszczęte przed dniem przyznania tej kategorii naukowej mogą być kontynuowane, jednak nie dłużej niż do dnia uzyskania przez ten podmiot kategorii naukowej w wyniku drugiej ewaluacji jakości działalności naukowej;

2) przewody doktorskie wszczęte przed dniem przyznania tej kategorii naukowej mogą być kontynuowane, jednak nie dłużej niż do dnia, o którym mowa w art. 179 ust. 4.

2. W przypadku uzyskania w wyniku pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej, o której mowa w art. 265 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, przez podmiot posiadający uprawnienie do nadawania stopnia doktora w danej dyscyplinie kategorii naukowej C w tej dyscyplinie, przewody doktorskie wszczęte przed dniem przyznania tej kategorii naukowej są kontynuowane przez podmiot wyznaczony przez Radę Doskonałości Naukowej, jednak nie dłużej niż do dnia, o którym mowa w art. 179 ust. 4.

3. W podmiocie, o którym mowa w ust. 1, nie wszczyna się postępowań w sprawie nadania stopnia doktora.

---

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 39 i 534, z 2020 r. poz. 695, 875 i 1086 oraz z 2021 r. poz. 1630.

4. Jeżeli w wyniku drugiej ewaluacji jakości działalności naukowej podmiot, o którym mowa w ust. 1, uzyska w danej dyscyplinie kategorię naukową B albo C, traci uprawnienie do nadawania stopnia doktora w tej dyscyplinie.”;

3) po art. 290 dodaje się art. 290a w brzmieniu:

„Art. 290a. 1. W przypadku uzyskania w wyniku pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej, o której mowa w art. 265 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, przez podmiot prowadzący szkołę doktorską kategorii naukowej B w co najmniej jednej dyscyplinie, w której jest prowadzone kształcenie w tej szkole:

- 1) kształcenie w dyscyplinie albo w dyscyplinach, w których podmiot uzyskał tę kategorię naukową, może być prowadzone w tej szkole wyłącznie dla doktorantów, którzy je rozpoczęli nie później niż w roku akademickim, w którym została przyznana ta kategoria naukowa,
- 2) szkoła doktorska może być prowadzona po zakończeniu roku akademickiego, w którym została przyznana ta kategoria naukowa, mimo zaprzestania spełniania warunków, o których mowa w art. 198 ust. 3–5 ustawy, o której mowa w art. 1

– jednak nie dłużej niż do końca roku akademickiego, w którym podmiot uzyska w danej dyscyplinie albo w danych dyscyplinach kategorię naukową albo kategorie naukowe w wyniku drugiej ewaluacji jakości działalności naukowej.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, podmiot prowadzący szkołę doktorską nie może prowadzić rekrutacji do tej szkoły.

3. Jeżeli kategoria naukowa albo kategorie naukowe uzyskane w wyniku drugiej ewaluacji jakości działalności naukowej będą nie niższe niż B+, podmiot może prowadzić kształcenie doktorantów w szkole doktorskiej, poczynając od roku akademickiego następującego po roku, w którym uzyskał tę kategorię naukową albo te kategorie naukowe, na zasadach obowiązujących w roku akademickim, w którym:

- 1) uzyskał kategorię naukową B w danej dyscyplinie albo w danych dyscyplinach;
- 2) zaprzestał spełniania warunków, o których mowa w art. 198 ust. 3–5 ustawy, o której mowa w art. 1.”.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym
Wojciech Ulitko

Dyrektor Departamentu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki
w Ministerstwie Edukacji i Nauki

/– podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

UZASADNIENIE

Celem projektowanej ustawy jest rozwiązanie najpilniejszych problemów wynikających ze stosowania niektórych przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, jak również złagodzenie skutków pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej, zwanej dalej „ewaluacją”, która zostanie przeprowadzona na podstawie ustawy w 2022 r. Wprowadzane zmiany dotyczą ustawy oraz ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.), zwanej dalej „przepisami wprowadzającymi”.

W przypadku ustawy projektowane przepisy obejmują następujące zagadnienia:

- 1) konsekwencje braku zgody doktoranta na przeniesienie do innej szkoły doktorskiej w przypadku zaprzestania kształcenia w szkole doktorskiej w danej dyscyplinie naukowej albo artystycznej, zwanej dalej „dyscypliną”;
- 2) sposób kontynuacji postępowań o nadanie stopnia doktora habilitowanego w przypadku utraty przez podmiot habilitujący uprawnień do nadawania tego stopnia;
- 3) możliwości nałożenia na uczelnię albo inny podmiot prowadzący szkołę doktorską administracyjnej kary pieniężnej w przypadku naruszenia obowiązku wynikającego z art. 206 ust. 1 i 2.

Przepisy art. 206 ustawy określają konsekwencje zaprzestania kształcenia w szkole doktorskiej w danej dyscyplinie. W takim przypadku podmiot prowadzący tę szkołę powinien zapewnić doktorantom przygotowującym w tej dyscyplinie rozprawy doktorskie możliwość kontynuowania kształcenia w innej szkole doktorskiej w tej dyscyplinie. Oczywiście przeniesienie takie powinno mieć miejsce wyłącznie, o ile doktorant wyrazi na nie zgodę. Nie zawsze będzie ono bowiem dla niego z różnych względów korzystne. Aktualnie art. 206 ustawy nie precyzuje jednak konsekwencji braku zgody doktoranta na kontynuację kształcenia w innej szkole doktorskiej. W projekcie proponuje się w związku z tym wprowadzenie *expressis verbis* warunku uzyskania zgody doktoranta na przeniesienie do innej szkoły doktorskiej i konsekwencji niewyrażenia takiej zgody tożsamy jak w przypadku braku możliwości podjęcia przez doktoranta kształcenia w innej szkole doktorskiej w danej dyscyplinie (z powodu braku szkoły doktorskiej prowadzącej kształcenie w danej dyscyplinie albo braku możliwości, w szczególności ze względów organizacyjnych lub kadrowych, przyjęcia doktoranta do innej szkoły doktorskiej prowadzącej kształcenie w danej dyscyplinie), tj. obowiązku pokrycia przez podmiot prowadzący szkołę doktorską osobie, która utraciła możliwość ukończenia kształcenia, kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym.

Kolejna zmiana w ustawie dotyczy wypełnienia luki prawnej w zakresie określenia sposobu kontynuacji postępowań o nadanie stopnia doktora habilitowanego w przypadku utraty przez podmiot habilitujący uprawnienia do nadawania tego stopnia. Sposób ten będzie zależał od momentu, w którym nastąpi utrata uprawnienia. Jeżeli nastąpi ona jeszcze przed powołaniem komisji habilitacyjnej, wówczas postępowanie zostanie przekazane do prowadzenia podmiotowi wyznaczonemu przez Radę Doskonałości Naukowej. W przypadku utraty uprawnienia po powołaniu komisji habilitacyjnej komisja ta będzie kontynuowała swoje prace, a podjęta przez nią uchwała zostanie przekazana podmiotowi wyznaczonemu przez Radę Doskonałości Naukowej. Podmiot ten – na podstawie otrzymanej uchwały – zadecyduje o nadaniu albo o odmowie nadania stopnia doktora habilitowanego.

Ostatnia zmiana w ustawie dotyczy dodania w art. 431 ust. 1 pkt 2 lit. a i ust. 2 pkt 1 odesłania do art. 206 ust. 1 i 2, a tym samym możliwości nałożenia na uczelnię albo inny podmiot prowadzący szkołę doktorską administracyjnej kary pieniężnej w przypadku naruszenia obowiązku wynikającego z art. 206 ust. 1 i 2. Będzie to rozwiązanie analogiczne do rozwiązania dotyczącego nałożenia na uczelnię kary pieniężnej z tytułu niewypełnienia obowiązku zapewnienia studentom możliwości kontynuowania studiów w przypadku zaprzestania ich prowadzenia, określonego w art. 82 ustawy. Da ono ministrowi dodatkowy instrument kontroli realizacji przez podmioty prowadzące szkoły doktorskie praw doktorantów, stanowiąc o ich lepszym zabezpieczeniu.

Zmiany proponowane w przepisach wprowadzających służą zapobiegnięciu restrykcyjnym skutkom pierwszej ewaluacji, która zostanie przeprowadzona w 2022 r. na zasadach określonych w ustawie. Propozycje wychodzą również naprzeciw postulatowi Krajowej Reprezentacji Doktorantów dotyczącemu wydłużenia o kolejny rok (tj. do dnia 31 grudnia 2023 r.) terminu ostatecznego zakończenia przewodów doktorskich wszczętych na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789). Przychyłono się do argumentacji wnioskodawców, zgodnie z którą w związku z panującą sytuacją pandemiczną wystąpiły liczne przeszkody w prowadzeniu działalności naukowej, m.in. został ograniczony dostęp do infrastruktury badawczej, laboratoriów, bibliotek i archiwów, nastąpiły utrudnienia w zakresie prowadzenia badań naukowych opartych na kontakcie bezpośrednim oraz w organizacji spotkań zespołów badawczych w formule stacjonarnej, a także pojawiły się utrudnienia w mobilności krajowej i międzynarodowej (w tym w odbywaniu kwerend). Powyższe okoliczności wydłużają proces przygotowywania rozpraw doktorskich.

Ustawa wprowadza całkowicie nowy model oceny podmiotów prowadzących działalność naukową. Równocześnie od wyników ewaluacji będzie zależał zakres tej działalności prowadzonej przez podmiot, przede wszystkim uprawnienie do nadawania stopni naukowych lub stopni w zakresie

sztuki oraz możliwość kształcenia doktorantów w szkołach doktorskich w poszczególnych dyscyplinach. Mając na uwadze powyższe, projektowana ustawa zmierza do złagodzenia skutków pierwszej ewaluacji.

Zgodnie z art. 185 ust. 1 ustawy uprawnienie do nadawania stopnia doktora w danej dyscyplinie zostało ściśle skorelowane z kategorią naukową przyznaną podmiotowi w tej dyscyplinie w ramach ewaluacji, przy czym najniższą kategorią naukową, która pozwala na korzystanie z tego uprawnienia, jest kategoria naukowa B+. Uzyskanie w danej dyscyplinie kategorii naukowej B albo C skutkuje automatycznie utratą uprawnień do nadawania stopnia doktora i koniecznością kontynuowania w innym podmiocie spełniającym warunek ustawowy, tj. posiadającym kategorię naukową A+, A albo B+, postępowań wszczętych przed uzyskaniem niekorzystnego wyniku ewaluacji.

Do dnia uzyskania wyników pierwszej ewaluacji (tj. do upływu terminu 30 dni od dnia, w którym ostatnia decyzja o przyznaniu kategorii naukowej w ramach pierwszej ewaluacji stanie się ostateczna) podmioty posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora na podstawie komunikatu Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 30 kwietnia 2019 r., wydanego na mocy art. 177 ust. 3 pkt 2 przepisów wprowadzających.

Z uwagi na fakt, że proces ewaluacji jest przeprowadzany na nowych zasadach po raz pierwszy i w wielu aspektach ma charakter precedensowy, proponuje się wprowadzenie – jako art. 179a przepisów wprowadzających – rozwiązania legislacyjnego łagodzącego skutki uzyskania kategorii naukowej B w danej dyscyplinie przez podmioty doktoryzujące, polegającego na możliwości dokończenia przez nie postępowań w sprawie nadania stopnia doktora wszczętych przed dniem przyznania tej kategorii naukowej, przy równoczesnym utrzymaniu zakazu wszczynania nowych postępowań (do czasu uzyskania kategorii naukowej co najmniej B+ w wyniku drugiej ewaluacji). Rozwiązanie to obejmie również przewody doktorskie prowadzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, z tym że ostateczny termin ich zakończenia – w związku z proponowaną w projekcie zmianą art. 179 ust. 4 przepisów wprowadzających – upłynie w dniu 31 grudnia 2023 r.

Wydłużenie do dnia 31 grudnia 2023 r. terminu zakończenia przewodów doktorskich wszczętych i prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki wymusza również konieczność uregulowania zasad ich kontynuacji w przypadku uzyskania przez podmiot doktoryzujący w następstwie pierwszej ewaluacji kategorii naukowej C w danej dyscyplinie. Proponuje się, aby w takim przypadku przewody

doktorskie wszczęte w tym podmiocie mogły być kontynuowane przez podmiot wyznaczony przez Radę Doskonałości Naukowej.

Projekt ustawy w dodawanym art. 290a przepisów wprowadzających odnosi się również do kwestii prowadzenia kształcenia w szkołach doktorskich. Zgodnie z art. 198 ustawy szkoła doktorska może być prowadzona wyłącznie w dyscyplinach, w których podmiot posiada kategorię naukową nie niższą niż B+. Proponuje się w związku z tym, aby w okresie przejściowym od uzyskania wyników pierwszej ewaluacji do czasu nadania kategorii naukowej w wyniku kolejnej ewaluacji, która zostanie przeprowadzona w 2026 r., podmioty, które uzyskają w poszczególnych dyscyplinach kategorię naukową B, mogły nadal kształcić doktorantów w tych dyscyplinach w prowadzonych szkołach doktorskich. Możliwość ta dotyczyłaby tylko doktorantów, którzy rozpoczęli kształcenie w danej dyscyplinie w danej szkole doktorskiej najpóźniej w roku akademickim, w którym podmiot uzyskał w tej dyscyplinie kategorię naukową B. Do czasu uzyskania wyższej kategorii naukowej podmiot nie mógłby bowiem kształcić w tej dyscyplinie nowych doktorantów.

Natomiast podmiot, który na skutek uzyskania kategorii naukowej B w co najmniej jednej dyscyplinie, w której jest prowadzone kształcenie w szkole doktorskiej, zaprzestał spełniania warunków, o których mowa w art. 198 ust. 3–5 ustawy, nie będzie mógł w ogóle prowadzić rekrutacji do tej szkoły i kształcić nowych doktorantów w żadnej dyscyplinie, nawet w tej, w której uzyskał kategorię naukową A+, A albo B+.

Jeżeli jednak w wyniku kolejnej ewaluacji podmiot poprawi jakość prowadzonej działalności naukowej i uzyska w danej dyscyplinie albo w danych dyscyplinach kategorię naukową nie niższą niż B+, będzie mógł kontynuować kształcenie doktorantów w tej dyscyplinie albo w tych dyscyplinach, jak również będzie mógł kształcić nowych doktorantów w tym zakresie. Jeżeli natomiast w wyniku uzyskania wyższej kategorii naukowej podmiot zacznie spełniać odpowiedni warunek, o którym mowa w art. 198 ust. 3–5 ustawy, szkoła doktorska będzie mogła być przez ten podmiot nadal prowadzona i będzie on mógł wznowić rekrutację do tej szkoły. Przepis ma na celu zapewnienie ciągłości kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie albo w danych dyscyplinach, albo ciągłości prowadzenia danej szkoły doktorskiej, w przypadku uzyskania przez podmiot, w wyniku drugiej ewaluacji, kategorii naukowej nie niższej niż B+, skutkującej odzyskaniem uprawnienia do prowadzenia kształcenia w dyscyplinie, co do której utracił tę możliwość w wyniku pierwszej ewaluacji, albo odzyskaniem uprawnienia do prowadzenia szkoły doktorskiej, co do której utracił tę możliwość w wyniku pierwszej ewaluacji.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowana ustawa nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, a także nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowana ustawa nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.